

Summary. A word about *Poa huppenthalii* Raciborski. The article contains an information about *Poa huppenthalii* Raciborski (*nomen nudum in herbarium*) and about Karol Huppenthal (1874–1941), whom this species was dedicated. „*Poa huppenthalii*”, probably a synonym of *Poa ursina* Velenovský (which is a synonym of *Poa media* Schur after EDMONDSON, 1980), was been a common grass on mountain meadows in Czarna Hora range (East Carpathian Mountains, Ukraine).

LITERATURA

- EDMONDSON J. R. 1980. *Poa* L. – W: T. G. TUTIN, V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, D. M. MOORE, D. H. VALENTINE, S. M. WALTERS & D. A. WEBB (red.), Flora europaea 5. *Alismataceae* to *Orchidaceae* (*Monocotyledones*), s. 159–167. Cambridge Univ. Press, Cambridge.
- SWEDERSKI W. & WILCZYŃSKI T. 1927. Stężenie jonów wodorowych w glebach połonin pasma Czarnej-Hory w Karpatach Wschodnich. – Doświadczalnictwo Rolnicze 3(1–2): 78–90.
- WILCZYŃSKI T. 1931. Roślinność pasma Czarnohory (Die Vegetation des Czarnahoragebirges). – W: Z. WÓYCICKI (red.), Krajobrazy roślinne Polski 19, s. 22 + 10 tablic.
- WRÓBLEWSKI A. 1922. Wykaz grzybów zebranych w latach 1913–1918 z Tatr, Pienin, Beskidów Wschodnich, Podkarpacia, Podola, Roztocza i innych miejscowości. Część I. *Phycomycetes*, *Ustilaginaceae*, *Uredinales* i *Basidiomycetes*. – Spraw. Komis. Fizjogr. PAU 55: 1–50.
- TOMASZ MAJEWSKI, *Katedra Fitopatologii Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, ul. Nowoursynowska 166, PL-02-787 Warszawa; e-mail: majewskit@alpha.sggw.waw.pl*

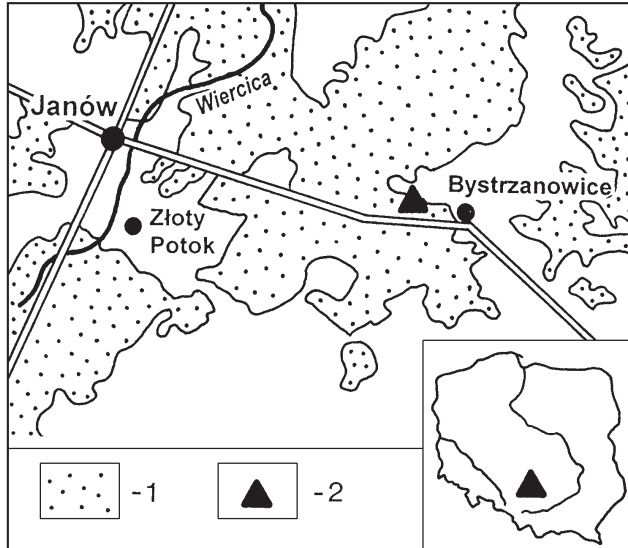
Przyjęto do druku: 14.06.2005 r.

Goodyera repens (Orchidaceae) na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej

Goodyera repens (L.) R. Br. (tajęża jednostronna) należy do roślin wyjątkowo rzadko notowanych na terenie Wyżyny Śląsko-Krakowskiej (BERNACKI 1998; ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Ostatnie znaleziska pochodzą z okolic Bukowna na Garbie Tarnogórskim – kwadrat ATPOL DF46 (FAGASIEWICZ 1986) i Chrzanowa (Pagóry Jaworznicke, DF55) (DUBIEL i in. 2000). Stanowiska zlokalizowane na terenie mezoregionu Chełm uznane są za zanikłe (BERNACKI & NOWAK 2002).

Gatunek ten do tej pory nie był podawany z obszaru Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, stanowiącej wschodnią część Wyżyny Śląsko-Krakowskiej. Godne uwagi jest więc odnalezienie tajęży jednostronnej w okolicach wsi Bystrzanowice koło Janowa (Ryc. 1), w północnej części tego regionu (DE96). Tym bardziej, że *Goodyera repens* miała status gatunku wymarłego w województwie śląskim (BERNACKI i in. 2000) i jest to jedyne stanowisko na tym terenie.

Populacja występująca w Bystrzanowicach rośnie w borze sosnowym świeżym. Luźne, ubogie runo tworzy głównie *Deschampsia flexuosa*, natomiast dobrze rozwinięta jest warstwa mszysła, zdominowana przez *Pleurozium schreberi*. W lipcu 2003 r. na niewielkiej

Ryc. 1. Lokalizacja stanowiska *Goodyera repens* (L.) R. Br. w okolicy Bystrzanowic. 1 – lasy, 2 – nowe stanowisko

Fig. 1. Location of *Goodyera repens* (L.) R. Br. near Bystrzanowice. 1 – forest, 2 – new locality

powierzchni (1 m²) obserwowano około 25 kwitnących pędów i podobną liczbę płonnych różyczek liściowych.

Niepozorny wygląd tego przedstawiciela storczykowatych sprawia, że nie jest tak narażony na bezpośrednie niszczenie (np. zrywanie) jak inne, bardziej okazałe rośliny z tej grupy. Stosunkowo stabilny jest też typ siedliska, które zajmuje. Zagrożeniem dla omawianej populacji mogą być zabiegi gospodarcze, prowadzone na terenie lasu (zręby, transport drewna), zwłaszcza że tutaj rośnie tu na przydrożu słabo uczęszczanej drogi leśnej.

Materiał zielnikowy złożono w zielniku Katedry Botaniki Systematycznej UŚ (KTU) w Chorzowie.

Summary. *Goodyera repens* (Orchidaceae) in the Krakow-Częstochowa Upland. A new locality of *Goodyera repens* (L.) R. Br. was found in the Krakow-Częstochowa Upland (south Poland, ATPOL grid square DE96). This rare orchid grows in pine forest near Bystrzanowice village. About 25 of blooming shoots were observed.

LITERATURA

- BERNACKI L. 1998. Występowanie wybranych górskich gatunków storczykowatych w rejonie Wyżyny Śląskiej (południowa Polska). – Acta Univ. Wratisl. Pr. Bot. **76**: 141–154.
- BERNACKI L. & NOWAK A. 2002. Tajęża jednostronna. – W: A. NOWAK & K. SPAŁEK (red.), Czerwona księga roślin województwa opolskiego. Rośliny naczyniowe wymarłe, zagrożone i rzadkie, s. 122. Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Opole.
- BERNACKI L., NOWAK T., URBISZ AN., URBISZ AL. & TOKARSKA-GUZIŁ B. 2000. Rośliny chronione, zagrożone i rzadkie we florze województwa śląskiego. – Acta Biol. Sil. **35**(52): 78–107.

- DUBIEL E., GAWROŃSKI S. & GRZEGORZEK P. 2000. Atlas roślin chronionych, rzadkich i ginących gminy Chrzanów. Urząd Miasta Chrzanów, Chrzanów.
- FAGASIEWICZ L. 1986. Materiały do flory Polski w Herbarium Universitatis Lodzensis. Cz. XII. – Acta Univ. Lodz., Folia Bot. 4: 223–246.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- BARBARA FOJCIK, *Katedra Botaniki Systematycznej, Uniwersytet Śląski, ul. Jagiellońska 28, PL-40-032 Katowice, Polska; fojczik@us.edu.pl*

Przyjęto do druku: 19.05.2005 r.

Nowe stanowisko *Empetrum nigrum* (Empetraceae) na Nizinie Północnopodlaskiej

Empetrum nigrum L. (bażyna czarna), niska krzewinka o lśniących, zimozielonych, rozmieszczonych w okółkach liściach, jest jednym z charakterystycznych elementów flory północnych krańców Europy i Ameryki Północnej. Ten subatlantycki gatunek występuje na różnorodnych siedliskach na obszarach pojeziernych, morskich wybrzeżach i terenach górskich. Rośnie na torfowiskach zarówno niżowych, jak i górskich, nadmorskich klifach i urwiskach, a także na gołoborzach. Optimum występowania osiąga w zbiorowiskach tundrowych i borach iglastych tajgi. W Ameryce Północnej zasiedla borealną część kontynentu, głównie Alaskę i półwysep Labrador (HULTÉN & FRIES 1986). Pojawia się również wzdłuż wybrzeża Pacyfiku od Aleutów aż do północnej Kalifornii. W Eurazji występuje w całej Skandynawii, północnej części Wielkiej Brytanii i Irlandii, na oderwanych stanowiskach w Alpach i Karpatach, a także w północnej i wschodniej Rosji, sięgając aż po Kamczatkę.

W Polsce bażyna czarna nie należy do gatunków pospolitych i odnotowywana jest jedynie na północnych krańcach kraju oraz w górach. Najszerzej rozprzestrzeniona jest na Pojezierzu Pomorskim (Pojezierza: Kaszubskie, Słowińskie i Drawskie). Szczególnie obficie rośnie w strefie przymorskiej na wydmach w porastających je borach sosnowych *Empetro nigri-Pinetum* (ZARZYCKI & GUZIK 1974). Na Pojezierzu Mazurskim i Litewskim zasiedla dość liczne w tej części kraju torfowiska wysokie (CZERWIŃSKI 1967; SOKOŁOWSKI 1973, 1988; ZARĘBA 1975). Rozproszone stanowiska podawane są ponadto z Wielkopolski (CELKA & SZKUDLARZ 1999), Sudetów (Karkonosze, Góry Bystrzyckie) i Karpat (ZARZYCKI & GUZIK 1974; BORATYŃSKI 1986).

Niziny środkowopolskie stanowią przerwę zasięgową między borealnym i górskim obszarem występowania tego gatunku (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Granice południowe zwartego zasięgu *Empetrum nigrum* przebiegają w Polsce zachodniej w dolinie środkowej Warty i jej prawobrzeżnego dopływu – Noteci, natomiast w części wschodniej kraju wyznacza je rzeka Narew. Niżowe stanowiska bażyny czarnej są wysunięte najbardziej na południe na terenie Polesia, są one jednak bardzo rozproszone, a populacje niezbyt liczne. Na Polesiu Białoruskim odnaleziono zostało jedno stanowisko, położone około 100 km na południe